

Logopedia și influența tulburărilor de limbaj asupra rezultatelor obținute de elevi la limba română

**Profesor învățământ primar Gruia Mara Mihaela
Școala Gimnazială Coronini**

Limba română reprezintă mijlocul principal de comunicare între oameni.

Prin mijlocirea acestei funcții fundamentale care este comunicarea, limbajul devine instrument al gândirii al acțiunilor interiorizate, însușirea și dezvoltarea lui ocupând un loc privilegiat în procesul instructiv-educativ.

Pe de altă parte limba română și logopedia au foarte multe elemente comune, amândouă urmărind însușirea exprimării corecte, orale, și scrise a elevilor, formarea priceperilor și deprinderilor de a-și ordona logic ideile, de a le dezvolta și de a crea după posibilitățile fiecăruia, constituind astfel un sprijin valoros în înțelegerea și aplicarea cunoștințelor dobândite la celelalte discipline de învățământ. Mai mult decât atât, preocuparea pentru formarea și dezvoltarea mecanismelor comunicării prin limbaj, abilitarea acestor copii pentru identificarea și folosirea corectă a diverselor mesaje orale și scrise, cu alte cuvinte învățarea structurilor fonem-grafice complexe, cu încărcături semantice și formale, diferite, au un rol important în a-i face apti pentru a trăi în societate și de a exercita o profesie.

Ideea se desprinde din experiența practică în legătură cu dificultățile pe care le întâmpină la învățatură, elevii cu tulburări de limbaj, dat fiind faptul că la acești copii este perturbată funcția de comunicare.

Deși s-a susținut ideea că rezultatele școlare oglindesc starea dezvoltării intelectuale, am constatat că, această opinie are o valabilitate parțială. Așa de exemplu, greșelile de scris reflectă în primul rând, nu starea de dezvoltare intelectuală, ci lipsa capacității de a diferenția și pronunța diferite sunete.

Tulburările de pronunție îngreunează procesul de recepție datorită dezorganizării formei cuvintelor care, în acest fel își pierd sensul și deci, nefiind înțelese, nu sunt reținute. De exemplu, unul dintre efectele negative ale acestui fapt rezidă în incapacitatea sau slaba capacitate de memorare a poeziilor și ghicitorilor din manual.

Dificultățile de exprimare nu mai pot oferi suportul necesar în construirea propozițiilor, în comunicarea orală și scrisă, în curând, acești copii nu dispun de posibilitatea de a elabora mesaje verbale și prin urmare, nu reușesc să le structureze logic.

De asemenea, ei nu reușesc să cunoască și să folosească corect normele limbii literare: de ortoepie, ortografie, vocabular și gramatică. O consecință nu lipsită de importanță a influențelor negative pe care le au tulburările de pronunție rezidă în faptul că unii dintre acești copii evită comunicarea, acest fapt având efecte asupra activității de învățare și integrare.

Alături de deficiențele de pronunție cu care sunt deseori legate, tulburările grafo-lexice exercită o influență negativă foarte mare asupra activității de învățare, îngreunând procesul de recepție și emisie a mesajelor.

Perturbarea însușirii acestor instrumente esențiale ale activității intelectuale are efecte negative și asupra modelării personalității copiilor. Este de înțeles importanța ce se acordă însușirii scris-cititului, dacă ne gândim la consecințele grave ce le pot avea tulburările lor asupra situației școlare, precum și a reușitei în genere.

Copii cu tulburări dislexo-grafice au o capacitate foarte scăzută de a citi și scrie corect, făcând dese confuzii și repetări între fonemele și grafemele asemănătoare sub aspect acustic și optic.

Prezente frecvent sunt și omisiunile, inversiunile și adăugările de foneme și grafeme, silabe, cuvinte și chiar propoziții.

Greutatea de a combina cuvintele în unități mai mari de limbaj duce la tulburări ale lizibilității și ale laturii semantice.

Datorită dificultăților de analiză conștientă a elementelor fonetice ale vorbirii și ale putinței de a-și reprezintă formele componente abstracte ce compun cuvintele, acești copii au greutate evidente în înțelegerea celor citite și în transpunerea corectă a ideilor în scris, ceea ce stânjenește comunicarea, întârziind dezvoltarea percepției și a capacității de observare intenționată și în același timp, afectând dezvoltarea memoriei și a gândirii verbal-logice, fapt ce se află la baza dificultăților întâmpinate în procesul de cunoaștere și la sărăcia experienței lor sociale.

Elevii cu tulburări dislexo-grafice nu și-au însușit în totalitate alfabetul pe care să-l folosească în activitățile de citire și scriere, punându-l în dificultatea de a desfășura activități mai complete, cum ar fi : citirea cursivă, expresivă, conștientă a unui text, răspunsul la întrebări legate de aceasta, predarea conținutului acestuia, copierea, dictarea, compunerea.

În efortul pe care-l depun pentru a citii și a scrie elevii cu tulburări de citire și scriere, nu rețin conținutul de idei, în vederea adâncirii înțelegerii și a valorificării caracterului educativ al textului.

Trebuie menționat faptul că dificultățile întâmpinate de unii dintre acești copii, nu se datorează numai deficienței mintale, deși aceasta are partea ei de contribuție, ci faptul că se constată o anumită rămânere în urmă în ceea ce privește asimilarea cunoștințelor datorate tulburărilor pe care le prezintă.

Astfel, ei nu reușesc să țină pasul cu colegii lor care nu prezintă astfel de handicapuri întrucât se exprimă mai greu, înțeleg cu dificultate, nu au un vocabular corespunzător, cu alte cuvinte, nu posedă acele abilități pe care să se sprijine activitatea de cunoaștere și asimilare a cunoștințelor care nu se fac numai prin acțiuni nemijlocite și observare directă, ci și prin legătura cărților.

Numai că acești copii nu au deprinderea de a citii în gând, (limbajul nefiind interiorizat), astfel că ei nu pot răspunde la întrebările care li se pun în legătură cu cele citite, sau să redea conținutul textului într-o succesiune logică.

Elevii cu tulburări de limbaj nu se pot descurca singuri în activitățile de muncă independente, sprijinul învățătorului fiind absolut necesar.

În sprijinul celor afirmate, cred că un exemplu concret ar putea fi edificator. Pentru acesta voi prezenta constatările făcute în cadrul unei activități de muncă independentă la limba română la clasa III-a .

O primă cerință a acestei activități a constat în copierea unui fragment din lecția “Cum te îmbraci iarna?” , iar a doua cerință constă în completarea unor propoziții simple cu cuvinte care arată acțiunii, puse în paranteză.

Zidarii

Pasărea

Clopoțelul.....(zboară, zidesc, toarce, scie, sună).

Elevul

Bunica

Ce s-a constatat ?

În primul rând, elevii cu dificultăți de limbaj au solicitat repetarea instructajului, apelând mereu la sprijinul învățătorului, în realizarea sarcini, simțind, totodată, nevoia de a fi aprobați în ceea ce fac.

Cu toate acestea, nu au reușit în totalitate să folosească ajutorul acordat, ceea ce s-a observat în urma examinării lucrărilor.

Astfel, unii dintre elevi au completat propozițiile cu cuvintele din paranteză în ordinea în care au fost date, nefiind selectate corect, astfel ca propozițiile să capete un sens logic.

Prin urmare, dacă au făcut greșeli în formularea propozițiilor, cu toate că au fost îndrumați într-o anumită măsură, ne putem da seama cum s-ar descurca în situația când nu mai sunt dirijați.

Un alt aspect care s-a observat este faptul că nu sunt suficient de atenți, întrucât chiar și la copiere fac greșeli.

Astfel, pe lângă faptul că nu respectă așezarea corectă în pagină, grafia este inestetică, lipsită de lizibilitate, apar multe omisiuni, substituiți, invențiuni și comprimări de cuvinte . De asemenea, nu despart corect cuvintele în silabe, impietând ortoepia care are implicați în procesul de însușire al ortografiei și punctuației.

Răspunzătoarea pentru această stare de lucruri este și memoria motrică, în strânsă legătură cu cea vizuală care, fiind deficitare, împiedică procesul de fixare a deprinderilor motrice reflexe implicate în actul grafic.

Problema este că, la copiii cu tulburări de limbaj oboseala se instalează ușor, scade interesul față de activitate, ceea ce determină acumularea de lacune în raport cu exigențele școlare.

Mai mult decât atât, acești copii înregistrează modificări comportamentale, instalându-se o stare permanentă, fie de agitație, nervozitate, iritabilitate, fie o stare de deprimare, de scădere a voinței, dezorientare, dezinteres care dezorganizează activitatea de învățare. În condițiile unui sistem nervos fragil sau în lipsa suportului afectiv, trăirile interioare devin deosebit de complexe, punându-și amprenta pe întregul comportament ca și pe tulburarea unor funcții psihice, printre care și cea a scris-cititului.

În felul acesta, cedarea în fața dificultăților nu poate decât să influențeze negativ randamentul școlar.

Bibliografie

Boscaiu, E.,- “Cu privire la raportul dintre tulburările de vorbire și dezvoltarea activității intelectuale la copil” – In Probleme de defectologie, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1964

Gutu, M., - “Mijloace didactice inedite utilizate pentru recuperarea școlară a copiilor handicapați în învățarea citirii, comunicare” – Simpozion național “Creativitate și eficiență în învățământ” – Craiova, 1985

Verza, E., - “Conduita verbală a școlariilor mici” – București, Editura Didactică și Pedagogică, 1973